

ÚKZÚZ = podpora udržitelnosti a bezpečnost produkce

6.11.2025 - Ivana Kršková | Ministerstvo zemědělství ČR

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) uspořádal Celostátní polní den na zkušební stanici v Uherském Ostrohu. Akce, která se konala pod záštitou ministra zemědělství Marka Výborného, přinesla aktuální témata z pohledu udržitelnosti v zemědělství ve vztahu k odrůdám, půdě a výživě rostlin.

V úvodní řeči Celostátního polního dne se ředitel ÚKZÚZ, **Daniel Jurečka**, zaměřil na klíčové výzvy a příležitosti, které přináší nová legislativa EU v oblasti zemědělství ve vztahu k Úřadu. Zmíněné výzvy zahrnovaly potřebné úpravy Zelené dohody (Green Deal), které se dotýkají širokého spektra témat od pesticidů po rozmnožovací materiál rostlin.

Zmínil oblast zkoušek užitné hodnoty, která je klíčová pro registraci nových odrůd rostlin. Tyto zkoušky jsou nyní více zaměřeny na udržitelnost, což zahrnuje odrůdy odolné vůči suchu a adaptovatelné na místní klimatické podmínky. Poukázal také na novou směrnici pro odlesňování, která se týká krmivářské oblasti, zejména v případě sóji a palmového oleje. Tato směrnice má za cíl omezit negativní dopady zemědělské produkce na lesní ekosystémy a podporovat udržitelnou produkci krmiv.

Dalším důležitým bodem byla směrnice o monitoringu, kvalitě a bezpečnosti půdy, která zdůrazňuje význam dat poskytovaných ÚKZÚZ jako zásadního zdroje pro informace o stavu půdy v České republice. „*Tato data jsou nezbytná pro informované rozhodování, které mají za cíl ochranu a zlepšení kvality půdy,*“ uvedl.

Náměstek ministerstva zemědělství, **Miroslav Skřivánek**, ocenil spolupráci ÚKZÚZ a vyjádřil podporu činnostem, kterými se významnou měrou podílí na nových výzvách zemědělství.

Zkušební stanici ÚKZÚZ v Uherském Ostrohu, která se nachází v kukuřičné výrobní oblasti, představil její vedoucí **Zdeněk Němec**. Stanice je zaměřena na odrůdové zkoušení i zkoušky výživy rostlin. Je zde také nejstarší stacionární výživářský pokus, který byl založen v roce 1972. Hodnotí vliv různých dávek hnojiv spolu s pravidelným hnojením hnojem na dlouhodobé změny půdních vlastností. Součástí zkoušky je lyzimetrické stanoviště, které poskytuje cenné informace o průsaku živin a reziduí pesticidů v půdním profilu.

Odrůdové pokusy jsou zaměřeny na ječmen jarní, hrách, sóju, pšenici ozimou, mák, kukuřici a žito. „*V Uherském Ostrohu je v letošním roce založeno celkem 22 pokusů, 11 různých plodin a 526 odrůd, a to je zhruba 2 182 zkušebních parcel,*“ uvedl na závěr.

Bezpečnost zemědělské produkce potvrzuje dlouhodobý monitoring pesticidů

Výsledky čtyřletého monitoringu pesticidů (2020 - 2023) prezentovala **Silvie Jančíková** (ÚKZÚZ). Na zkušební stanici v Uherském Ostrohu bylo v rámci sledování analyzováno 28 účinných látek a jejich metabolitů v půdě (13), rostlinné produkci (13) a lyzimetrické vodě (12).

Většina látek nebyla po dvou letech od aplikace nalezena, což svědčí o jejich rychlé degradaci. Přesto byly některé látky, jako metalaxyl a pendimethalin, nalezeny v půdě i po více než deseti letech.

Zvláštní pozornost byla věnována nálezům látek, jejichž aplikace není doložena, což může naznačovat možný úlet postřikové kapaliny nebo přítomnost metabolitů jiných účinných látek.

Laboratorní analýzy odhalily přítomnost více než 100 různých pesticidních látek a jejich metabolitů, avšak naměřené koncentrace většinou splňovaly i přísné limity pro pitnou vodu a v rostlinných produktech nepřekračovaly maximální limity reziduí. To umožňuje klasifikovat zemědělskou produkci jako bezpečnou.

ÚKZÚZ zdůrazňuje, že pouze dlouhodobý monitoring může poskytnout relevantní pohled na problematiku pesticidů. Proto plánuje pokračovat ve sledování pesticidů nejen v Uherském Ostrohu, ale i na dalších vybraných zkušebních stanicích ÚKZÚZ.

ÚKZÚZ podporuje udržitelné zemědělství prostřednictvím registrace odrůd

Význam zkoušek užitné hodnoty prezentoval **Marek Povolný** (ÚKZÚZ). Tyto zkoušky jsou nezbytné pro registraci nových odrůd rostlin a jsou v souladu s evropskou legislativou.

Dle návrhu nového Nařízení EU o rozmnožovacím materiálu bude důraz kladen na udržitelnost užitné hodnoty, tedy na odrůdy více odolné proti chorobám a abiotickým stresům, lépe adaptovatelné na místní klimatické podmínky, s cílem dosáhnout výnosů a kvality při nižším použití pesticidů a hnojiv.

ÚKZÚZ využívá v závislosti na plodině tři základní postupy zkoušení:

- Konvenční režim,
- Systém se sníženou intenzitou ošetření fungicidy a hnojením N (low input).
- Zkoušení odrůd pro ekologické zemědělství - na pozemcích v ekologickém režimu při respektování zásad ekologického zemědělství

"Zájem o registraci odrůd pro ekologické zemědělství je zatím malý, ale ÚKZÚZ je připraven podporovat vývoj a registraci odrůd vyšlechtěných za ekologických podmínek," uvedl.

V rámci zkoušek užitné hodnoty ÚKZÚZ provádí také fytopatologické testy odrůd a testy mrazuvzdornosti v řízených podmínkách.

V současné době je v České republice registrováno celkem 4 080 odrůd.

Ročně je přihlášeno k registraci přibližně 600 odrůd a každý rok je přibližně 200 odrůd registrováno. Největší podíl odrůd ve zkouškách pochází ze zahraničí, především z Francie a Německa, odrůdy českého původu pak tvoří nezanedbatelných 18%.

ÚKZÚZ ve své odrůdové zkušební činnosti přispívá k podpoře udržitelného zemědělství preferencí odrůd, které jsou lépe přizpůsobeny místním podmínkám a jejichž pěstování méně zatěžuje životní prostředí.

Ivana Kršková, tisková mluvčí, 737 267 642

<https://ukzuz.gov.cz/public/portal/ukzuz/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/ukzuz-podpora-udrizitelnosti-a-bezpecnost-produkce>